

Socialno izključevanje državnega uradnika Oskarja V. iz brkljarije slovenske državne uprave

POVZETEK: Prispavek prinaša polemiko s prevladujočimi koncepti socialne izključenosti v kontekstu post-socializma skozi narativni prikaz konkretnega primera več let trajajoče socialne izključenosti »državnega uradnika« Oskarja V. Pokaže, da pomanjkljiva socialna participacija, deprivilegiranost, marginaliziranost, pomanjkanje moči, izključenost iz sodelovanja v družbenem dogajanju ter okrnjenost človekovega dostojanstva niso nujno povezani s problemom socialne izključenosti, ki se na manifestni programsko-konceptualni ravni običajno povezuje z revščino, brezposelnostjo, slabimi bivalnimi pogoji, nizko strokovno izobrazbo, slabim zdravstvenim stanjem, ter omejeno dostopnostjo družbeno deprivilegiranih in marginaliziranih skupin do različnih življenjskih virov. Na konkretnem primeru vidimo, kako je socialna izključenost z vsemi pripadajočimi individualnimi in družinskimi problemi, možna tudi v nedrju samih institucionalnih praks državne uprave. Narativni prikaz več let trajajoče socialne izključenosti državnega uradnika Oskarja V. nam tako omogoča vpogled v državno upravo kot institucionalno brkljarijo. Ta pogled od znotraj nam pokaže obstoječe koncepte socialne izključenosti kot sicer povsem prikladne aktualni državni administraciji, dejansko pa kot nezadostne z vidika sodobnih, pozno- ali post-modernih individualnih in socialnih identitet, nove individualnosti in integrativnosti oz. nove subjektivnosti.

KLJUČNE BESEDE: identiteta, socialna izključenost, družbena regulacija, državna uprava, modernizacija

1. Uvod

Socialna izključenost se na konceptualni ravni običajno povezuje z družbenim preslojevanjem, socialno dezintegracijo, pavperizacijo, revščino, brezposelnostjo, slabimi bivalnimi pogoji, nizko strokovno izobrazbo, slabim zdravstvenim stanjem, izključenostjo iz institucij in regulativnih mehanizmov, z omejeno dostopnostjo do različnih življenjskih virov, z siromašenjem socialnih mrež in podpornega okolja, z neustrezno socialno participacijo, deprivilegiranostjo, marginaliziranostjo s pomanjkanjem moči, izključenostjo iz sodelovanja v družbenem dogajanju, s problemom civilnih, političnih in socialnih pravic, okrnjenostjo človekovega dostojanstva in različnimi vidiki državljanstva. Je nekakšen multidimenzionalen socialnopolitičen problem, ki se na ravni vladnega programa boja proti revščini in socialni izključenosti konstituira v obliki interesa (beri želje) po celoviti državni strategiji, ki zahteva skupne napore vseh ministrstev, lokalnih

skupnosti, javnih služb in nevladnih organizacij, s ciljem preprečevanja dolgotrajne izključenosti posameznikov in njihovih družin. Za takšnim socialno političnim programom stoji državna, oziroma vladna potreba po regulabilnosti in obvladljivosti ljudi sredi vse bolj kompleksnega, nestabilnega in vseh vrst rizikov polnega vsakodnevnega življenja.

Pričujoči prispevek prinaša polemiko s prevladujočimi koncepti socialne izključenosti v kontekstu post-socializma, skozi narativni prikaz konkretnega primera več let trajajoče socialne izključenosti »državnega uradnika« Oskarja V. Na tem konkretnem primeru lahko dobimo po eni strani vpogled v državno upravo kot institucionalno brkljarijo, po drugi strani pa taista optika insajderja pokaže obstoječe koncepte socialne izključenosti kot sicer povsem prikladne aktualni državni administraciji, dejansko pa kot nezadostne z vidika sodobnih, pozno- ali post-modernih individualnih in socialnih identitet, nove individualnosti in integrativnosti oz. nove subjektivnosti, ki jo Oskar V. narativno reprezentira.

V obstoječem vladnem "programu" in vsakodnevem "boju" proti revščini in socialni izključenosti, se slednja nanaša na ljudi kot člane, oziroma zastopnike materialno deprivilegiranih in marginaliziranih družbenih skupin in skladno s tem na problem redistribucije finančnih virov. Zanimarja pa se kompleksnost in dinamika, z aktualnimi strukturalnimi spremembami pogojenih odnosnih, relacijskih in komunikacijskih aspektov bivanja in prisotnost povsem novih individualnih in socialnih (relacijskih) identitet .

2. Pripovedi državnega uradnika Oskarja V. na pot

Oskar V., čigar primer si bomo ogledali, je oseba, ki tukaj narativno nastopa kot avtorjev najbližji prijatelj in kolega, zato v verodostojnost njegovega prikaza ne bomo dvomili. Ker za socio-logično razumevanje mahanizmov dogajanja (akcij, interakcij, procesov, struktur itd.) na gibkih tleh našega vsakodnevnega življenja osebe niso pomembne nič več kot zgolj zastopniki različnih delovanskih pozicij in njim lastnih form družbenosti ali pa kot simptom določenih razmerij in procesov, se nam Oskar predstavlja pod psevdonimom, prav tako pa so v izogib brezplodnega zapletanja v diskusije »ad personam« ustrezno spremenjena tudi imena drugih nastopajočih oseb in institucij. Da pa bi primer njegove socialne izključenosti razumeli z vidika nove (pozno- ali post-moderne) individualnosti, identitete, integrativnosti oz. nove subjektivnosti, bomo v njegovi predstavitvi nekaj prostora morali nameniti prav razumevanju same njegove individualnosti, identitete in integrativnosti.

Za razumevanje primera njegove lastne socialne izključenosti sta pomembna dva procesa, eden je tisti, ki se nanaša na njegov osebni, oziroma osebnostni razvoj in identiteto in ga označuje nekakšna pot »Od odraslega otroka k otroku v odraslem«, drugi pa se nanaša na njegov profesionalni razvoj in identiteto ter ga bomo poimenovali »Od enodimenzionalnosti k večdimenzionalnosti«. Ta dva procesa sta, kot bomo videli, tvorila lice in naličje nastanka Oskarjevega koncepta samega sebe kot individualnega in družbenega bitja v kontekstu prehoda enega tipa družbenosti (samoupravnega socializma

kot sistema organizirane neodgovornosti) v drugega (postsocialističnega liberalnega kapitalizma).

3. Od odraslega otroka k otroku v odraslem

Oskar V. izhaja iz družine uslužbencev, v kateri sta sočasno domovala protestantska etika dela in spolno sterilni odnosi med staršema. Ko je znotraj take situacije še kot otrok spoznal tapravi meseni užitek in naslado, se je, iščoč odgovore na temeljna eksistenčna vprašanja, začel kot »odrasel otrok« vzgajati na »ulici« malega mesta. Tako je »otroško resnost« oziroma igrivo sproščenost, ob pomanjkanju odgovorov na vprašanja, ki so se mu zastavljala brez konca in kraja, nadomestilo nekakšno pospešeno »odrašanje«, katerega hrbtna stran je bila potlačitev »otroka« v korist »odraslega«.

»Družinsko izkoreninjen« je Oskar v puberteti našel svojo referenčno skupino v tistih, ki so jih družile ideje in simboli upora zoper etabrirani, »lažni in represiven« svet odraslih, to je v svetu hipijev, rokerjev, študentskih protestnikov ter disidentskih umetnikov in intelektualcev. Tako je srednjo šolo in deloma tudi še fakulteto preživel kot "upornik brez razloga" in z vero v izgradnjo nekakšnega alternativnega sveta odraslih, za katere je predpostavljal, da jih odlikuje notranje centriran, samoidentičen, trden, gotov odnos do sveta, nekakšna »čista subjektivnost«, ki jo krasijo takšne lastnosti kot so: samostojna raba lastnega uma, zavesten odnos do svoje generičnosti (človeške vrste), instrumentalna racionalnost, visoko profesionalen odnos do dela, protestantska etika in herojski kodeks obnašanja.

Toda ta domnevno trden in gotovosti poln svet odraslosti in odraslih se mu je začel kazati v povsem drugi luči, ko je po končanem študiju sociologije, prežet z idejo intelektualnega "marša skozi institucije", začel delati v povsem konkretnih institucionalnih in sistemskih pogojih dela.

Kot vodja razvoja povsem nove dejavnosti, s pomočjo katere se ljudje z okvarjeno delovno silo vračajo v svet dela, je v okviru Zavoda PH – začenši iz refleksije dveh neuspešnih poskusov – moral postaviti idejo v koncept, koncept v program, le-tega pa v strategijo in projekt nastajanja nove institucije. Pri projektu nastajanja nove dejavnosti je bilo treba opredeliti izhodiščne in robne pogoje, sproti akcijsko proučevati dane razmere in nenehno strokovno inventivno delovati, se pogajati, dogovarjati, prepričevati ljudi, jih strokovno usposablјati, kooptirati, nenehno taktizirati - da je na koncu kot rezultat vsega prišlo do dejanskega in formalnega nastajanja nove dejavnosti, to je do izgradnje institucije, oziroma organizacije ("institution building" strategija), zaposlitve in usposobitve ljudi za timsko obliko dela ("team building" strategija) ter do zagotovitve sistemskih pogojev delovanja nove dejavnosti.

Tekom tega dela, ki je potekalo znotraj hierarhično urejene institucije (javnega zavoda) in v pogojih funkcionalno nizko diferenciranega sistema socialističnega samoupravljanja, je začel Oskar spoznavati, da institucija in sistem (država, uprava) številnim predpostavljeno »odraslim« služita kot domnevno varni svet vsakdanjosti, domačijskosti, oziroma familiarnosti, oziroma kot nadomestilo za Veliko mamo, ki zanje skrbi, jim zagotavlja varnost, jih ljubi (emocionalno veže nase), nagrajuje in kaznuje.

Spoznavati je začel, kako so »Odraslim« ljudem namesto avtonomne pokončne drže, volje do moči (kot sredstva za samopreseganje) in samostojne rabe lastnega uma, veliko bliže pasivno receptivna drža nevtralne vednosti in heteronomija, ki se kaže v gojenju malih kreposti, kot so: pridnost, mirnost, obzirnost poslušnost, vdanost, leporečje, lep izgled (imidž) itd. Spoznavati je začel, da jim je namesto kritične ocene socialnih odnosov ter nenehne samorefleksije lastnega položaja in početja veliko bliže znani »Da (vem), ampak ne verjamem«; da imajo številni »odrasli« dvojno percepcijo/interpretacijo družbe in sebe v njej (eno za javno, drugo za zasebno rabo); da vedo uživati v najbolj neugodnih razmerah; da nekateri izmed njih v službi blestijo in gradijo kariero ob popolni odsotnosti, oziroma nezmožnosti odnosa do drugih kot oseb, oziroma sprejemanju drugih v njihovi drugotnosti, in kako jim sodelavci dejansko predstavljajo zgolj podaljšek njihovega velikega Jaza. Spoznal je, da lahko odrasli uspešno funkcionirajo ob tako rekoč popolni narcistični, imoralni distanci do besed, simbolnega (pomenskega) reda, do institucionalnih pravil vedenja, sistema in sodelavcev.

Ta spoznanja so Oskarja vodila v postopno odmiranje "Odraslega", domnevno centriranega, gotovega odnosa do sveta, v soočenje z lastno necelostjo in nezaključljivostjo, v svet "onstran dobrega in zla", v nekakšno »obsojenost na svobodo«, oziroma v vnovično rojstvo ali prebujenje nekoč davno mu (samo)odtujenega "otroško resnega sveta", to je v svet *onstran adultizma*. Skladno s tem pa tudi v intelektualno pokončno etično držo, s katero je v 80-tih letih (zaradi »prehitevanja časa in razmer«, kot so mu takratni oblastniki radi očitali) bil nenehni "enfant terrible" sistema organizirane neodgovornosti na socialnem področju.

Kot "potokaz in vlečni konj razvoja na nekem marginalnem področju družbenega življenja" je opravil rekonceptualizacijo temeljnih pojmov ter si aktivno prizadeval za deteleologizacijo novo nastajajoče dejavnosti, za depersonalizacijo družbene vloge zaposlenih delavcev, za ustvarjanje idejnih, družbeno-strukturnih in kulturnih pogojev za deinstitucionalizacijo in deregulacijo, za individualizacijo odgovornosti, oziroma - za dekonstrukcijo substancionalno-teleološkega sistema socialističnega samoupravljanja in vsestransko ustvarjanje pogojev, ki so v 90-tih letih pripeljali do osamosvojitve in procesov "pospešene modernizacije" (funkcionalne diferenciacije) vseh sfer družbenega življenja.

Ne meneč se pri tem za porabljeni čas, plačilo in priznanje, si je za vse to prizadeval delo-holično, aktivno, kreativno, vsakodnevno, dosledno in povesod - pri raziskovanju, pisanju člankov, priročnikov in učbenikov, v javnem nastopanju, pri izobraževanju in funkcionalnem usposabljanju strokovnjakov različnih profilov, na ravni kolektiva in lastne organizacije, v kateri je bil zaposlen, na ravni medinstitucionalnega in medsektorskega sodelovanja, na zasebni in javni ravni, v okviru delovnih organizacij ter javnih, državno-upravnih in političnih institucij - dokler naposled ni dosegel tiste zrelosti moža, ki se kaže (če si pomagamo z Nietzschejem) v tem, "da je ponovno dosežena resnost, ki jo je kot otrok posedoval v igri".

4. Od enodimenzionalnosti k večdimenzionalnosti

Kot vodja razvoja nove dejavnosti znotraj Zavoda PH se je Oskar srečal s potrebo po pogledu in osvetlitvi problemov iz različnih (strokovnih, etičnih in estetskih) zornih kotov in po povezovanju le-teh. To je Oskarja spodbujalo k nenehnemu študiju in spoznavno-teoretskemu povezovanju različnih, v projekt vključenih disciplin in različnih dimenzij stvarnosti. V tem kontekstu je preko Nietzschejeve nemoralizirajoče »filozofije človeka brez boga« prešel na študij lingvistike, analitične filozofije, fenomenologije, strukturalizma in postrukturalizma, od Ego-psihologije k freudovski in lacanovski psihoanalizi, od teorije znanosti k teoriji ideologije in institucij, od Marxove kritike ideologije k Althusserjevim ideološkim aparatom države, od normativnega razumevanja institucij in oblasti k Foucaultovi mikrofiziki moči, od substancialne systemske teorije k diferenčnosti systemski teoriji, od strukturalizma k post-strukturalizmu, od modernizacije k post-modernizaciji, od pozitivistične k interpretativni sociologiji, od sociologije k cultural studies itd.

Na osnovi omenjenega akumuliranega izkustva in vednosti, postopnega zorenja lastne ozaveščene identitete, avtonomnosti in integrativnosti, nenehnega učenja ter ukvarjanja s psihoanalizo in psihoterapijo, je postopoma prepoznal svoje simptome, dešifriral lastne fantazmatske konstrukte, se soočil z lastno ekonomijo užitka in se na osnovi nenehne zavestne refleksije svojih intencij, želja, hotenj in interesov usposobil za vzpostavljanje in vzdrževanje samemu sebi lastne (enkratne in neponovljive) "dialektike ravnotežja identifikacij in diferenciacij", oziroma "socialnega vključevanja", ki mu je omogočalo preživetje sredi nenehno gibkih tal vsakodnevnega življenja.

Iz spoznanja, da jaz ni zadan po sebi (iz česar, kot jasno pove Foucault, sledi en sam praktičen nasledek - da se moramo namreč konstituirati, se izdelati kot "umetniško delo") ter s pomočjo nenehno avtonomno-aktivnega družbenega samoumeščanja (beri "socialnega vključevanja") je razvil samemu sebi lasten **avtonomno-aktivni koncept samega sebe**, oziroma samo-proizvajanja. Kar ni nič drugega kot nenehni proces samo-refleksiji zavezanega samo-izgrajevanja, samo-proizvajanja kot individualnega in družbenega bitja.

Namesto spontanega podrejanja danim odnosom se je Oskar v procesu svoje osebnostne in strokovne rasti usposobil za nenehno kritično oceno socialnih odnosov, s katerimi se identificira ali se vanje integrira, ter za kritično demaskiranje mask navidezne individualnosti, ki jih proizvajata že sama ekonomska (kapitalska) struktura družbe in togost družbenih institucij.

Na osnovi spoznanja o hkratnosti emancipacije osebnosti in demokratizacije družbenih odnosov ter kot samozavedajoče in samo-proizvajajoče se »**individualno bivanje čutne družbe na sebi**«, si je Oskar vsakodnevno zavestno, teoretično in praktično, prizadeval reprezentirati svoj avtonomno-aktiven koncept družbenega samo-umeščanja, oziroma "vključevanja" v družbeno polje (akcij, interakcij, razmerij, procesov, struktur).

Na osnovi spoznanja o nenehni sočasni in obojestranski produkciji (konstrukciji, konstituciji) svoje osebnostne strukture in socialne realnosti je potemtakem razvil tudi **individualni koncept simbolno posredovane socialne vključenosti/izključenosti**.

Le-ta temelji na samo-proizvajanju, komunikaciji, identifikaciji, identiteti in recipročnih razmerjih ter obsega vso kompleksnost in dinamiko odnosnih, relacijskih in komunikacijskih aspektov njegovega (tu)bivanja, delovanja in njegove individualne in socialne (relacijske) in simbolne identitete in nima prav nič skupnega s pripadnostjo kakršnikoli marginalni ali deprivilegirani družbeni skupini, s katerimi se socialno regulatorno ukvarjajo razni nacionalni socialno-politični programi.

5. Po poteh Oskarjeve socialne izključenosti

Na osnovi prikaza geneze in vsebine njegovega koncepta samega sebe in le-temu lastnega, avtonomnega in nenehno samo-refleksivnega družbenega samoumeščanja (vključevanja / izključevanja), se bomo sedaj podali na pot Oskarjeve dejanske socialne izključenosti. Pri tem bomo ves čas usmerjeni v dogodke in postopke, ki reprezentirajo odnosi, relacijski in komunikacijski aspekt njegovega individualnega in institucionalnega tu-bivanja, delovanja in funkcioniranja.

Najprej povejmo, da mu je vsa njegova dotedanja *socialna vključenost* (samoumeščanje, samo-vpisovanje v družbeno polje), ki je bila neposredni izraz njegovega *koncepta samega sebe* in delovanja v danih okoliščinah, po eni strani omogočala nenehno osebnostno rast in razvoj, po drugi pa vpliv na dogajanje (akcije, interakcije, odnose, procese), ki mu je skladno s konceptom njegovega razvojno-usmerjevalnega dela omogočal občutek lastne (družbene) vrednosti, so-delovanja, vključevanja, smiselnosti in dostojanstva.

Kot takšen se je naslednja štiri leta (po odhodu iz Zavoda PH) pionirsko ukvarjal s socialno politiko na Zavodu GP. V okviru socialne politike pa se je srečal s programi in projekti, ki so usmerjeni v krepitev temeljnega razvojnega resursa (poslej TRR) in se odločil vanj investirati svoje predhodno akumulirano znanje in delovne izkušnje pri tiskem, projektnem in razvojno usmerjevalnem delu. Sočasno je Oskar v začetku 90-tih vpisal novoustanovljeni podiplomski študij socialne politike in pri tem, usmerjen v aktualni predmet svojega profesionalnega interesa, z najvišjimi ocenami opravil vse izpite.

Skozi ta štiri leta je, čudeč se kako je to sploh možno, neformalno "akcijsko proučeval" (beri: si poskušal najti odgovore na zastavljajoča si vprašanja) način brezkonceptnega vodenja in koordinacije v instituciji javne uprave po eni strani ter tiho vzajemno kompatibiliziranje in samodiscipliniranje ljudi skozi vsakodnevno delovanje brez jasne vizije (torej brkljanje) po drugi strani. Tako je - poln idej, različnih konceptov in hotenj - večkrat poskušal le-te izmenjati ter prediskutirati s predpostavljenim vodjo »sektorja«, ki pa mu je vsakokrat, ko ga je Oskar zaprosil, da mu le-ta razgrne svoj koncept in vizijo, dobesedno pobegnil. Dokler seveda Oskarju to ni postalo že skrajno moteče in je nekega dne, ko je slutil, da bi mu le-ta utegnil spet pobegniti, stopil pred vrata, rekoč. "Marjan, pa saj to je nemogoče. Mi vsi skupaj delamo brez skupnega koncepta. Očitno pa ga nimaš tudi ti, sicer bi mi ga, oziroma nam ga predstavil" Odgovor sektorskega šefa Marjana, preden je le-ta spet pobegnil (iz nadaljnje komunikacije), pa je bil. "Ni res, da vizije ali konceptov nimamo, vendar le-ta, oziroma le-ti obstajajo v glavah ljudi!"

Vedoč, da v razmerah, ko se mora - uganjujoč skupni koncept dela - tiho kompatibilizirati s sodelavci, sam ne zna (kreativno) delati, se je odločil za iskanje druge službe z organizacijsko, oziroma komunikacijsko ustrežnejšimi razmerami.

Kot vsestransko izkušen in prekaljen, angažiran, avtonomno-aktiven in nenehno samo-reflektirajoč, poln volje in moči (kot sredstva za samopreseganje) ter kot pobudnik in eden izmed treh avtorjev nacionalnega programa promocije TRR, je takoj po osamosvojitvi dogovorno prišel na Ministrstvo G. ter aktualnemu ministru predlagal, da zaposli "strokovnjaka", ki bo v obliki »one man banda« takoj začel s konstituiranjem državnega (ministrskega ali vladnega) resorja (agencije, urada) za krepitev TRR.

Dotični minister H. je eksplicitno izkazal interes, ko je Oskarju zagotovil, da se predloženi nacionalni program nanaša na enega od treh področij dela v njegovem konceptu ministrstva, ter mu ponudil delo, za katerega naj bi mu Oskar bil tudi neposredno odgovoren. V želji po udejanjanju omenjenega nacionalnega programa krepitev TRR in v jasno artikulirani pripravljenosti po lastni strokovni in aktivni vključenosti, oziroma vplivanju na procese pospešene modernizacije (funkcionalne diferenciacije) slovenske družbe in neposredne državne uprave, je Oskar je ponudbo sprejel in se po kratkem postopku zaposlil na Ministrstvu G. Predpostavljeni in PR-ka so ga javno predstavljali kot novega svetovalca vlade, ki da začinja delati na enem od ključnih področij ministrstva.

Spodbujen z začetnim sprejemom ter poln volje in načrtov po takojšnjem delu, se je Oskar pri ministru naročil na razgovor, v katerem naj bi si izmenjala svoje poglede, uskladila koncepte ter se na samem začetku dogovorila za pristop in način dela in sodelovanja.

In tukaj se je začelo, ali bolje ustavilo. Kaj in kako?

Minevali so dnevi, tedni in meseci Oskarjevega vztrajnega ponujanja in pričakovanja razgovora – minister Gregor pa nič. Podobno kot v prejšnji službi, Oskar do razgovora sploh ni prišel, ne da bi dobil en sam takšen ali drugačen odgovor, ali pojasnilo. Bržkone zato (kot ocenjuje danes za nazaj), ker se, naveličan dolgoletnega »disidentskega« delovanja, ni vključil v poosamosvojitveno politično "razprodajo" intelektualcev in ker ministru iz privilegirane (beri posvečene) profesije oz. stanu niso ustrezale Oskarjeve avtonomne (strokovno kompetentne) ocene in pogledi na novo ustanovljen Svet za TRR. Oskar je po nalogu ministra za konstitutivno sejo sveta »modrecev« (kot ga je minister rad poimenoval) pripravil program dela sveta ter na sami seji jasno opozoril na bodoče težave zaradi predimenzioniranosti zakonsko naloženih mu nalog, predvidenega načina dela in premajhne strokovne usposobljenosti članov za opravljanje le-teh. V zvezi s slednjim je opozoril na potrebo in nujnost po takojšnjem funkcionalnem usposabljanju članov sveta, v katerem bi osvojili, si razjasnili in uskladili temeljne pojme in koncepte v zvezi s krepitvijo TRR.

Oskarjevi predstavitvi je sledilo odobravajoče prikimavanje prisotnih, potem pa - vse tiho je bilo. Na seje sveta, ki je kot nefunkcionalno slepo črevo vlade sčasoma usahnil na način, kot ga je predvidel in nanj opozarjal, Oskar nikdar več ni bil niti vabljen. Do pričakovanega Oskarjevega imenovanja v svetovalca vlade sploh ni prišlo, za nacionalno koordinatorico krepitev TRR pa je bila imenovana poslanka državnega zbora iz

posvečene (ministrove) profesije, ki si je s pozicije poslanke prizadevala za Oskarjevo neposredno »delovno« podreditev, nadzorovanje in kaznovanje.

Za Oskarja kot intelektualca in deloholika je bil tak potek dogodkov šok brez primere. Po tem, ko si je leta in leta osebno, strokovno in politično-disidentsko, odločno in vztrajno prizadeval za prehod socialističnega samoupravljanja (kot ob-moderne družbe in sistema organizirane neodgovornosti) v pospešeno se modernizirajočo (funkcionalno diferencirajočo) in v evropske integracije vključujočo se družbo, s prosvetljeno, strokovno kompetentno in odgovorno vlado, se je »tukaj in sedaj« - v situaciji, ko je sam sebe končno doživljal kot »pravega človek na pravem mestu« - začel soočati z povsem nepričakovanimi mehanizmi strokovno in politično nekompetentne (nekriterijske) selekcije, odločanja in izločanja.

Ko se je nekega dne odpravil po odgovore k predpostavljeni državni podsekretarki A.B., mu je le-ta kot iz topa odgovorila: »Oskar, pa vi sploh niste za na ministrstvo. Vi bi se radi ukvarjali z ugotavljanjem tega, kako stvari funkcionirajo in kako jih spremeniti, oziroma izboljšati, pri nas na ministrstvu pa gre dejansko za to, da se sproti odreagira na vsakodnevne sprotne potrebe, zahteve in naloge.«

Oskar je ob tem ostal brez besed. Kot nekdo, ki ve strokovno kompetentno misliti probleme, družbeni razvoj ter pri vsakodnevnem delu povezovati duha in telo z družbenimi okoliščinami, politiko, upravo ter sistemskim, strukturalnim in akcijskim pristopom k reševanju problemov in k družbenemu razvoju, in ki je obenem praktično izkušen v strategijah izgradnje delovnih skupin, organizacij, institucij in sistema, česa takega preprosto ni mogel doumeti.

Ker pa so mu v glavi nenehno odzvanjale ene redkih, na štiri oči izrečenih ministrovih besed - »Vi Oskar prehitevate okoliščine. Vedeti morate, da vse stvari rabijo svoj čas in primerne okoliščine!« - se je odločil za "potrpežljivo čakanje", ki pa ga je kmalu bilo konec, ko je državna sekretarka C.D. izjavila, da "En sociolog nima kaj govoriti in odločati o stvareh, ki se tičejo TRR, za katerega so poklicani drugi (beri: njena, posvečena profesija), in nekoliko pozneje, "Pustimo ga pri miru in ko bo videl, da ne more napredovati, bo sam odšel!"

Da dotična državna sekretarka misli to najbolj zares, se je dodatno prepričal, ko je za javno-mnenjsko raziskavo, ki jo je naročilo ministrstvo, po delovnem nalogu pripravil paket vprašanj, na osnovi katerih je bila raziskava tudi izvedena, nakar pa kot tisti, ki naj bi na nalogi delal naprej, na ministrsko predstavitev rezultatov ni bil ne povabljen, ne o njej obveščen. Je pa bilo s strani ministrstva prisotnih več delavcev posvečene profesije.

Kot "rojeni borec", ki se je vedno izboril za "pravo stvar" in mu je umik po načelu ugodja bil prej ko ne tuja stvar, je tokrat Oskar začel proti vsem svojim principom tehtati, »Odit ali ne oditi?«, ter se po daljšem premisleku, sredi neke neprespance noči zavestno odločil, da ostane in da se (za razliko od vseh prejšnjih izkustev) tokrat eksperimentalno ne bo boril, ne se komurkoli dokazoval, ne kogarkoli prepričeval in tako preizkusil nek povsem drug (fenomenološko-izkustveni) zorni kot gledanja na stvari in dogajanje. Skratka, da bo (pre) izkusil in uvidel, **kako stvari izgledajo in kaj se bo dogajalo izven konteksta nenehnih prizadevanj po uresničevanju lastnih želja, po-**

treb in interesov. Računajoč seveda, da se bodo stvari (njegov status) prej ali slej same uredile in da bo v skrajnem primeru dočakal novega ministra in s tem nove/drugačne okoliščine, v katerih bo potreba po delu, zaradi katerega je prišel na ministrstvo, jasno izražena tudi v obliki ob prihodu na Ministrstvo G obljubljenе delovne vloge in njej adekvatnega plačila. Do takrat pa bo počakal tudi zaključek na neposredno delo vezane magistrske naloge, oziroma doktorat.

Skladno s tem, da je nase vedno gledal tudi kot na **“individualno bivanje čutne družbe na sebi”** (torej kot evidentno družbeno bitje, preko in s pomočjo katerega se odvijajo in tečejo družbeni odnosi in procesi) ter skladno z odločenostjo, da v post-socialistični družbi, za katero si je vrsto let aktivno prizadeval, tudi sam stopi v vesplošen sistem recipročnih (menjalnih) razmerij, se je takrat odločil: “Dokler ta država, vlada oziroma oblast (v danem primeru reprezentirana v aktualni ministrski nomenklaturi) ponujene pripravljenosti, izkušenj, znanj in sposobnosti ne rabi in ne ceni, si tudi sam za kaj več ne bom prizadeval in bom po načelu recipročnosti preprosto delal toliko kot me plačajo. Dokler »razmere ne dozoriyo«, pa si bom pač našel nekakšno začasno, vzporedno, oziroma premostitveno področje samo-potrjevanja, rasti in razvoja.”

Ko je Oskar kot intelektualec (računajoč, da pač takšno stanje ne bo trajalo neskončno dolgo) povsem zavestno za nedoločen čas “umolknil” in pristal na dodeljena mu vsakodnevna bolj ali manj uradniško preprosta opravila, (ki bi jim sicer bil kos vsak gimnazijski maturant), je namesto na službo vezane profesionalne rasti in razvoja sledila Oskarjeva postopna **socialna izolacija** in sčasoma tudi popolna **simbolna smrt**.

Tolažilno, oziroma kompenzatorno je čas socialne izključenosti in simbolne smrti premostil z nekakšnim prostočasovnim by-pass investiranjem sebe v šport, kjer je »sproducirala« svetovno mladinsko prvakinja, svetovni članski bron, evropskega članskega pod-prvaka in žensko člansko bronasto medaljo iz mediteranskih iger; postal mednarodno priznan trener; več let vodil nacionalno panožno zvezo; strokovno usposabljal druge trenerje, objavljala strokovne članke in sodeloval na mednarodnih strokovnih s področja svoje športne panoge; postal član upravnih odborov Evropske in Mediteranske panožne zveze; »izpeljal« Evropsko mladinsko prvenstvo in »organiziral« svetovni panožno-športni simpozij ter za rezultate, razvoj svojega športa in mednarodno promocijo Slovenije prejel priznanja OKS, nacionalne panožne zveze ter MOK-a. Kar vse je zaradi enormne količine porabljenega dela prostega časa šlo predvsem, kot pravi sam, žal na račun družine in njenih štirih otrok.

To je bil pač način njegovega zasilnega by-pass preživetja v situaciji aktualne socialne izključenosti, ob čemer pa je Oskar, kot do takrat nenehno osebnostno rastoč in profesionalno se razvijajoč intelektualec, ostajal kronično nezadovoljen.

Ker se je s športom samoiniciativno ukvarjal od malih nog, mu v dani situaciji le-ta intimno ni predstavljal nič več kot bodisi kombinacijo zabavnega in koristnega preživljanja prostega časa, »petelinjo« borbo po kateri je zmagovala pač večji frajer v očeh drugih (še posebej nasprotnega spola), način medsebojnega samo-dokazovanja, oziroma institucijo zabave in spektakla. Skratka nekaj, kar je onkraj »zaresnega« dela in »zaresnih« življenjskih in družbenih problemov. Skratka, predstavljal mu je nekaj, kar v identitetnostnem smislu in v družbenem samoumeščanju zanj ni imelo “ta prave”

vrednosti, pomena, oziroma teže, ob kateri bi le-ta (torej šport) lahko postal zaresno nadomestilo siceršnjega ustvarjalnega dela.

Toda, njegova socialna izključenost je kar trajala in trajala. Za ministrom A, je prišel na ministrstvo G svetovljansko ležerni minister B, ki je prepustil vodenje ministrstva ekipi bivših državnih sekretarjev in podsekretarjev in se tako za Oskarja spet ni spremenilo nič. Da tudi tokrat »razmere še niso dozorele«, se je prepričal ob naslednji izkušnji.

Lačen vednosti in vrnitve v normalno družbeno življenje (beri vnovične socialne vključenosti), si je samoiniciativno zagotovil mednarodno štipendijo za petmesečni individualni študijski program v okviru londonske SB univerze, kjer se je v obliki dispozicije svoje doktorske naloge lotil teoretske in ideološke (beri paradigmatike) re-konceptualizacije praks krepitev TRR ter, v dogovoru z londonsko SBU in ustrezno ljubljansko fakulteto, pripravil teren za prepotreben med-fakultetni, interdisciplinarni podiplomski študij iz navedenega področja (krepitev TRR), v katerem bi sodelovali ustrežni domači in tuji strokovnjaki. Pa ob Oskarjevi vrnitvi predpostavljenih na ministrstvu kaj takega sploh ni zanimalo, pristojna državna koordinatorica iz poslanskih vrst pa je vsemu skupaj eksplicitno nasprotovala.

Ko tudi z drugim ministrom »še vedno ni prišel pravi čas, je Oskar računal na logiko, da »v tretje gre rado«. Toda, ko je za ministrom B s prehodno vlado prišel minister C, se že zaradi specifičnega polletnega mandata ni moglo zgoditi/spremeniti nič.

In tako je naš Oskar končno bil prepričan, da so »okolščine dozorele«, ko je prišel minister D, četrti po vrsti. Ker je že nekaj časa z velikim zanimanjem spremljal njegovo interesno-politično in reformatorsko naravnost v kolumnah našega najbolj branega časnika, o tem, da je končno prišel težko pričakovani dan D, sploh ni več dvomil. Stičnih točk je bilo več kot dovolj, zato je odločno zavihal rokave in se odločil za postopno, sistematično in vztrajno delovno vrnitev in z njo povezano vnovično vključitev v javno življenje.

Ko je minister takoj ob prihodu zamenjal obstoječo garnituro državnih sekretarjev in podsekretarjev in samo ministrstvo poimenoval po TRR, se je Oskar samo še dodatno opogumil. Prepričan v nove čase je tako poln optimizma dočakal prihod nove nomenklature. Po principu »tukaj smo, vaši smo«, oziroma »računajte na nas«, se je v pismu, naslovljenemu ministru kratko in jedrnatno legitimiral s svojo pripravljenostjo, voljo, izkustvenim in teoretskim znanjem ter sposobnostmi in se najavil na razgovor. Za povrh pa je - odločen vstopiti v nove težko pričakovane čase - kmalu za tem opustil dotedanje vodenje panožne športne zveze in matičnega kluba ter se odločil za strogo projektno-delovno samo-osrediščenje, oziroma re-profesionalizacijo in vrnitev v javno življenje na vseh področjih in vseh, z njegovim delom povezanih, ravneh.

Toda, kot bomo videli, vsemu Oskarjevemu prizadevanju navkljub, tudi v četrto ni šlo. Najprej - podobno kot ob prihodu na ministrstvo - ni prišel do razgovora z ministrom. Ko je na mesto vodje delovne enote, ki naj bi jo Oskar začel konstituirati pred osmimi leti, prišla državna sekretarka EF (iz vrst posvečene profesije in brez vsakršnega izkustva z delom v politiki in državni upravi), je bil že pol leta prelagani sestanek z ministrove strani delegiran nanjo. Računajoč na njeno dobro poznavanje njegovega lastnega dela, znanja, sposobnosti in zmožnosti je pričakoval, da ga bo kot so-delavca sprejela odprtih

rok. Pa se je ravno pri njej vse zataknilo.

Na njene prve besede »Naivni so prišli«, se ji je Oskar ponudil v pomoč s kopicco odprtih idej, nasvetov, predlogov ter nekoč ministru namenjeno ponudbo stila »tukaj smo, vaši smo« prenesel nanjo. Pri tem pa je jasno izpostavil pogoj, da pač z ozirom na vso dotedanjo neupravičeno izključenost in dejstvo, da je bil edini delavec ministrstva, ki zaradi vsem znanih (tukaj opisanih) okoliščin celih 8 let ni napredoval niti toliko kot je to z zakonom predpisano, v zaresno skupno razvojno in projektno delo štarta s pripadajoče mu pozicije bodisi državnega pod-sekretarja (v kolikor je le-ta predviden za novo nastalo delovno enoto) ali vsaj svetovalca vlade, s čimer bi moral, kot smo videli, začeti ob prihodu na ministrstvu.

Pa se je namesto »Rečeno, storjeno!« zgodilo to, da je za državnega podsekretarja, namesto Oskarju, prišla še ena predstavnica posvečene profesije, ki prav tako z delom v državni upravi ni imela nobenih izkušenj.

Ko se je Oskar ogorčen postavil zase, so se pogovori z državno sekretarko zaključili z obljubo takojšnjega napredovanja v svetovalca ministra in čez tri mesece v svetovalca vlade.

Pa sta spet minila mesec, dva, trije, ne da bi se zgodilo karkoli. Ko je Oskar v čedalje večjem obupu ogorčeno zahteval pojasnila, ga je končno dobil: »Pripravlja se nova sistemizacija, zato malo počakaj, pa bo vse urejeno.«

A bi Oskar tudi to še koliko toliko mirno prenesel, če med tem ne bi gledal, kako so po VIP principu prihajali neposredno na, od njegovega višja delovna mesta, klientelistično kompetentni ljudje, in po hitrem postopku (brez predhodno sprejete sistemizacije, na katero naj bi Oskar še kar naprej mirno čakal) napredovali v svetovalce vlade, oziroma, če on sam ne bi opravil primerjave lastnih izkušenj, znanj in sposobnosti z ostalimi delavci ministrstva in ugotovil, da se nahaja šele na 63. (!) mestu plačilne rang liste ministrstva. To je bila točka, kjer je »vrag začel jemati šalo«.

Ob tem, da se je po eni strani na strokovno temeljit način lotil posameznih projektov in ob čedalje bolj neskončnem »nategovanju« z obljubljenimi promocijami (beri »vsaj približno dostojno plačo«) na drugi, sta se začetno nezadovoljstvo in nenehno rastoči občutek nemoči začela postopoma sprevačati v jezo nad predpostavljenimi in samim seboj (kot še kar naprej vztrajajočim in upajočim »idiotom«), le-ta pa postopoma v bes in srd, ki sta ob tem, ko jih je čedalje težje zadrževal v sebi, začela postopoma in vztrajno načenjati njegovo zdravje.

Ob tem, ko so ga prijatelji iz vrst sodelavcev hoteli »potolažiti« z besedami, da se ga predpostavljene »gospo« pač očitno hočejo znebiti, je sam še naprej vztrajal na osnovi sprotnega ustvarjanja nekakšne intrinzične (z zavestjo o vloženem delu in z vero v razum in moralo opredeljene) motivacije. Depresije pa se je otepal s pomočjo vsakodnevne redne telesne vadbe in vztrajanjem pri ustvarjalnem delu ter z jasno začrtanim datumom tudi simbolično-ekspresivne vrnitve v javno življenje. Slednjo je pol leta pozneje uspešno opravil v vlogi »povabljenega predavatelja« na mednarodni strokovni konferenci.

Toda, ko se je le teden dni pred tem poslavljajal od (tudi zaradi zdravniške napake pre-zgodaj umrlega) očeta, čigar zadnje besede so bile, »Oskar, pazi nase in glej, da ne boš pri delu takšen idiot, kot sem bil jaz«, se je dokončno ovedel svoje aktualne ministrske

brez-vrednosti in ničevosti. Ob tem, ko se je pogreba udeležil sam predsednik države in ducat sodelavcev Oskarjeve sestre, iz ministrstva G na pogrebu (ki ga je Oskar zaradi občutka lastnih delovnih dolžnosti sam prestavil za en dan naprej) ni bilo nikogar. Seveda nobenega dvoma ni, da je to bil dogodek, po katerem prav nič več ni moglo biti tam, kjer je bilo in takšno kot je bilo. A Oskar ne bi bil Oskar, če ne bi še naprej upal.

Ko je mesec dni za tem bila dokončno obelodanjena dolgo obljubljana (beri pričakovana) sistemizacija in je bilo Oskarju, brez kakršnega koli pojasnila ali opravičila, preprosto rečeno, da zanj v njej *pač ni* (!) ustreznega mesta, se mu je preprosto zahotelo, kot je sam povedal, zmešati. Kar je zamoten z ustvarjalnim delom in vsakodnevnimi opravili čez dan še držal pod pokrovko (beri: čedalje težje zadrževal v sebi), je sredi noči izbijalo na dan. Kronični nespečnosti se je pridružil čedalje večji nemir, nenehna notranja napetost je začela preraščati v vse pogostejša nihanja razpoloženja in krvnega tlaka, Oskarju lasten - erotičen odnos do sveta pa je postopno začel izginjati.

Oskar je vnovič artikuliral svoj položaj in hotenje. Dopis, ki ga je opremil z urejeno biografijo, bibliografijo in rang listo delavcev ministrstva, je naslovil na državno sekretarko, na generalno sekretarko in na ministra. Odgovora nanj ni bilo. Kot da ni bilo izrečeno nič. Posredno je zvedel le to, da je sama državna sekretarka pred letom dni predlog njegovega napredovanja preklicala iz nekakšnih zasebnih razlogov, oziroma zamer.

Ob "dinamitni mešanici" (kot jo je sam poimenoval) popolne nemoči in brezperspektivnosti, neznosne tesnobe, utesjenosti, občutka gnitja lastnih življenjskih (z)možnosti, opeharjenosti, razvrednotenosti, popolne simbolne kastriranosti, socialne izvrženosti in marginaliziranosti, prizadetega temeljnega človeškega dostojanstva, razžaljenosti ter ob nenehno rastoči jezi, besu in agresivnosti, se mu je kot edina oprijemljiva rešitev iz te neznosne (beri nikoli prej izkušene in povsem nezamisljive) situacije, začel čedalje bolj kazati le še poseg po ultimativnih dejanjih, metodah in sredstvih - razpetih po eni strani med agresivnost, obrnjeno navzven, in tisto, usmerjeno proti sebi.

Da se tovrstnih dejanj, metod oz. sredstev v najbolj kritičnih trenutkih obupa in nemoči ni poslužil, temu je - kot kaže današnji pogled nazaj - poleg siceršnje vesti, botrovalo predvsem njegovo intuitivno preventivno vedenje. Ko se po letu dni in pol vztrajnih prizadevanj in mukotrpnega, čez vse ponižujočega čakanja, preprosto ni in ni zgodilo nič, ko so vsa njegova dejanja rezultirala zgolj še v neskončno "vlečenje za nos" in so se začeli kazati prvi znaki nihanja razpoloženja med zavrelo krvjo in depresijo, se je - instinktivno sluteč možnost najbolj črnega scenarija - odločil svoj primer (vključujoč celokupno dogajanje) neposredno podeliti z nekaj referenčnimi ljudmi, ki jim je podelil status pomembnih drugih. S tem, ko je, v najbolj kritičnih trenutkih, tem ljudem preprosto razgalil sebe v danih okoliščinah, si je ustvaril nekakšno samozaščitno mrežo vezi, razmerij in komunikacij, s pomočjo katerih je lahko vzdrževal po eni strani realitetno usmerjenost (vedenje po načelu realnosti) in s tem povezano kontrolo nad lastnim doživljanjem in dejanji, po drugi pa se zavaroval pred brezplodnim zdrsom v vlogo nemočne žrtve.

Istočasno je Oskar na predpostavljeno državno sekretarko F naslovil zahtevo po takojšnji ureditvi svojega statusa. Le-ta pa mu je (»roteč ga«, da naj vendarle ne obupa)

v odgovoru zagotovila, da "se je tokrat zares in to osebno zavzela, da se ta neznosna situacija vendarle uredi, da pa očitno oni 'tam' zgoraj v generalnem sekretariatu tega ne realizirajo." Generalna sekretarka H pa spet obratno, kako da ne more sama nič brez predpostavljene državne sekretarke F. Zato je Oskar, ko je imel tega ping-ponga že zvrhan koš, zahteval razgovor v troje, v katerem si je želel preprosto razjasniti, »kdo koga zajebava«. A spet brez uspeha. Do skupnega razgovora preprosto ni prišlo, tako ena kot druga pa sta ga še naprej »hrabrili«, da naj še ne obupa in da se bo dalo vse že kmalu urediti.

In tako se je naš Oskar, navkljub čedalje hujši agoniji in sesuvajočemu se lastnem zdravju, (kar vse se je začelo prenašati na družinska razmerja) spet odločil še za kanček »potrpežljivosti« in upanja ter (tokrat brezprizivno zadnjič!) preložil svojo končno odločitev (o takšnem ali drugačnem »begu« iz nevzdržnih razmer) na čas po dopustih.

Poletje je preživel razpet med delo, družino ter telesne aktivnosti za lastno integriteto oz. zdravje, ob koncu poletja prodal še preostale Lekove delnice in z njimi odpotoval na dopust, kot sam pravi - reševat samega sebe in krpat razsuvajoča se družinska razmerja.

A se je tudi to zasukalo v svoje nasprotje, po tem, ko je na poti v Dalmacijo od državne sekretarke F prejel SMS sporočilo: »Lep dopust, veliko zabave in sprostitve! LP«

Po tem, ko le-ta, po več kot letu dni njegovega mukotrpnega in skrajno ponižujočega čakanja, na priznanje, prepoznanje, rehabilitacijo in vrnitev v »družbeno življenje«, vsem besedam navkljub, ni uredila ničesar, je gornje sporočilo doživel kot neslano šalo, oziroma cinizem brez primere. Zategadelj je najprej nehote skorajda zapeljal s ceste, sam dopust pa preživel na način, da se je sredi noči zbujal kot nekakšna, s poslednjimi se močmi še samo-obvladujoča "tempirana bomba".

Kot ob vseh poprejšnjih ključnih dogodkih, je ob vrnitvi v službo na sekretarko F. naslovil elektronsko pismo, v katerem je neposredno pojasnil lastno razočaranje, nemoč, bes in agonijo. Imenovana ga je po nekaj srečanjih ogovorila, da bi se hotela pogovoriti o njunem odnosu, mu čez nekaj dni pokazala nekakšen pisni dokaz o njeni lastni »čistosti« in mu povedala, da naj še malo potrpi, da gre samo še za vprašanje časa in da se bo še enkrat osebno zavzela za ureditev te zadeve.

"Živi bili pa videli", si je rekel in iz dneva v dan - kot se je izkazalo, čakajoč na "Godota" - delal naprej. Ko sta minila mesec, oziroma dva, ga je državna sekretarka F napolila h generalni sekretarki H z nagovorom, da ima le-ta že vse pripravljeno in gre samo še za vprašanje nekakšnih formalnosti.

"No, končno«, si je Oskar oddahnil in ves sproščen odkorakal h generalni sekretarki G, ki pa ga je pričakala z besedami. "Oskar, če bi še včeraj prišel k meni, bi ti rekla, da se ne da narediti nič. Vendar pa se je danes našla neka rešitev, da ti damo status svetovalca ministra in potem boš čez kakšnih pol leta lahko promoviran v svetovalca vlade. Kaj več pa se v tem trenutku ne da, ker preprosto nimamo na voljo dodatnih količnikov, Generalni sekretariat vlade pa nam jih več ne odobri".

Oskarju se je stemnilo, pred očmi pa so se mu primerjalno zvrstile podobe in imena vseh, ki so po prihodu aktualne »reformatorske garniture« z orbitalno hitrostjo »napre-

dovali« v najvišje upravne funkcije (beri »potrošili ves arzenal količnikov«) po VIP, oziroma po klientelističnih kriterijih.

Po tej, še zadnji kratki primerjavi, je odločitev preprosto padla. Najprej je generalni sekretarki (ne prikrivajoč jezo, bes in razočaranje) povedal, da je takšno obnašanje do njega preprosto »delanje norca, da je skrajno nesramno, žaljivo, nizkotno, in ogabno ponižujoče«. Zatem je v sebi vse skupaj (predpostavljene, ministrstvo, vlado in državno upravo, v kateri se vse to dogaja) dodobra preklel, poslal k vragu in napisal naslednjo odpoved:

»Spodaj podpisani, po 10 letih še vedno Svetovalec I, dajem odpoved na delovno razmerje, ker po tem letu in pol dolgega nategovanja ne morem več prenašati tega, da se z menoj v postsocialistični državni upravi dela kot nekakšnim naključnim zmenetom, oziroma kot svinja z mehom.

Poleg ne ravno skromnega znanja in umskih sposobnosti imam namreč še duha, dušo oziroma srce, kar vse sem vam tekom tega leta in pol po dolgem in počez ničkolikokrat razkril. In prav to slednje mi veleva, da zaščitim še to malo dostojanstva, ki mi je preostalo in se ogradim od nadaljnjega poniževanja. Zato se danes v obupu in hkrati z občutkom olajšanja podajam v brezpotje popolne negotovosti. Odhajam namreč - nikamor, to je na cesto.

Kaj pa zdravje? Hvala, prav zanj mi gre. Za mojo osebno integriteto in pa za plačilo, ki bo po principu recipročnosti adekvatno moji zavzetosti, sposobnostim in mojemu delu. In da ga bom ob adekvatnem plačilu lahko v večji meri omogočil tudi mojim otrokom.

Podpis: Oskar V., človek«

Na tej točki se je Oskarjevo življenje obrnilo. S prekinitvijo neskončnega (čez vse meje tolerance in dobrega okusa razpotegnjenega) čakanja in brezplodnega, jalovega prizadevanja upanja in zahtevanja, so neprespene noči preprosto izginile. Nemir se je ob odhodu na brezpotno poljano negotovosti, spremenil v notranje zadoščanje, do nedavnega sivo obarvano vsakodnevno življenje je začelo spet dobivati pisane barve, v srce in dušo se mu po dolgih letih zavlekla spokojnost, siceršnja negotovost na vsesplošnem polju menjav (beri trgu) pa je ob jasni zavesti svojih hotenj, znanj, sposobnosti in zmožnosti preprosto sprejel kot izziv in možnost. Po dolgem času se je spet počutil kot človek..

Odpovedi je sledil krajši razgovor z ministrom, pogodbeni sklenitev dvomesečnega odpovednega roka in iskanje nove zaposlitve. Za njegov odhod neposredno »odgovorne« gospe so se obnašale kot da se ni zgodilo nič in Oskar je odšel z občutkom, kot da ga na ministrstvu sploh nikoli ne bi bilo. Ministrstvo in javna uprava pa sta mu ostala zapisana kot brkjajoča institucija, oziroma ideološki aparat, ki deluje na način obsesionalno-nevrotičnega ritualiziranja dela, brezkonceptnega sinhroniziranja, imaginarnega samo-selekcioniranja in brezosebnega, imoralnega kompatibiliziranja – želja, potreb in interesov zaposlenih kot ideološko interpeliranih ter zaresne samorefleksije nezmožnih/nepripravljenih subjektov.

6. Namesto zaključka

Videli smo, kako se je uradniku Oskarju V. na nekem post-socialističnem ministrstvu, oziroma v državni/javni upravi mlade, v Evropo hiteče in pospešeno "se modernizirajoče" države, godilo in kako je s svojo specifično, samoproizvajajočo individualno in

socialno identiteto, s sebi lastnim avtonomno-aktivnim in nenehnim, trajno in vztrajno razločevalnim, samo-refleksivnim družbenim samoumeščanjem in delovanjem v bistvu bil socialno vključen/izključen vzdolž dveh med seboj povezanih dimenzij: prvo predstavlja *ustvarjalno delo* kot osebnostno osrednja vrednota (kar je nedvomno produkt privzgojene protestantske etike), drugo pa (kar je produkt osebnostno avtonomne in intelektualno pokončne drže) *primat simbolne in komunikacijske funkcije dela* pred njegovo produktivno, ekonomsko, socialno-varstveno, institucionalno in (samo)disciplinatorsko funkcijo v njegovi motivacijski strukturi (beri: v hotenjski sestavni organizaciji subjekta).

Oskar danes živi in deluje s povsem drugim, spremenjenim konceptom samega sebe in novo identiteto. Kajti po tem, ko je iz preostankov popolnoma porušenega sveta moral znova zgradil ves svet, v le-tem res nič več ni bilo tam, kjer je bilo, in takšno, kot je bilo.

Na konkretnem primeru narativne (re)prezentacije njegovega - z bolj ali manj naključnimi okoliščinami in njegovo lastno individualno hotenjsko organizacijo opredeljenega - samokonstituiranja (kot »individualnega bivanja čutne družbe na sebi« in s tem »simptoma« nekega dogajanja) smo dobili *vpogled v funkcioniranje* strukturno nizko diferencirane in profesionalno nespecializirane državne uprave kot institucionalne brkljarije, znotraj katere aktualni upravno-vodstveni (javno-menažerski) kader povsem zanemara odnose, relacijske in komunikacijske aspekte bivanja in delovanja ljudi in je kot tak, s stališča mobilizacije in upravljanja s človeškimi resursi, povsem kontraproduktiven, ali celo destruktiven. Kot tak je javni menažment eden izmed generatorjev nekakovostne državne regulacije, ki je ena naših - tudi po kazalcih "World Competitiveness Yearbooks" - poglobitnih razvojnih ovir.

Ker pa se mi tukaj ne ukvarjamo s konkretnimi ljudmi, ampak z družbo in sistemom, se moramo vprašati: Kaj pomeni takšen odnos do razpoložljivega lastnega intelektualnega potenciala s stališča mlade in majhne države? Kajti, Slovenija je preprosto premajhna, da bi lahko brez tega, da mobilizira, vključi in asimilira (posrka vase) razpoložljivi socialni in intelektualni kapital, bila kos številnim izzivom, pred katerimi se nahaja.

Izhajajoč iz predpostavk, da družbe kot celote ni in da je individualno obenem tudi družbeno in politično, sedaj predlagam, da Oskarja pustimo po strani in se konkretno, tukaj in sedaj, povprašamo po lastni delovanjski poziciji in njej lastni formi (naše) družbenosti in političnosti. In seveda v skladu s tem, tudi po posledicah naših lastnih dejanj za aktualna razmerja, procese in družbeni razvoj.

S člankom interpretativno povezana literatura

Adam F. in sodelavci (2001): Socio-kulturni dejavniki razvojne uspešnosti, Slovenija v evropski perspektivi. Zbirka Alternative, Ljubljana.

Beavois J.B. (2000): Razprava o liberalni sužnosti – Analiza podrejanja, Krt Ljubljana

Beck, U., Giddens, A., Lasch, S. (1994): Reflexive modernization, Polity Press.

- Dufy, Katherine (1998): Projekt o človekovem dostojanstvu in socialni izključenosti, Možnosti in tveganja. Svet Evrope-Velika Britanija.
- Elliot A. (1996): Subject to Ourselves. Polity Press, Cambridge.
- Elshtain J.B., Cloyd J.T. (1995), Politics and the Human Body, Vanderbilt Univ.Press, Nashville
- Evropska socialna listina, Uradni list RS, Št 7/1999
- Fartherstone M., Lasch S & Robertson R. - Edit. (1995), Global Modernities, SAGE Publications
- Fink Hafner D., Lajh D. (2002), Analiza politik - zbornik, FDV Ljubljana
- Freud S. (1987), K psihopatologiji vsakdanjega življenja, DZS, Ljubljana
- Hanžek, Matjaž (2000): Poročilo o človekovem razvoju. Urad za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana.
- Izvajanje strategije socialnega izključevanja s poročilom o uresničevanju Programa boja proti revščini in socialni izključenosti (2002). Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.
- Klajnšček, Ciril (1984): (De)te(le)ologizacija rehabilitacije kot posebne družbene prakse in (de)personalizacija družbene vloge rehabilitacijskih; v: Emancipacija v jugoslovanski družbi - protislovja in problemi. Knjižica FSPN, Ljubljana
- Klajnšček, Ciril (1984): Institucionalizacija življenja in delo z ljudmi, Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti, zbornik. VŠSD, Ljubljana
- Klajnšček, Ciril (1985): Depersonalizacija družbene vloge in geštalt terapija. UZRI Ljubljana
- Klajnšček, Ciril. (1985): Proizvodnja stvari in (prostovoljno)delo z ljudmi - delo kot moč in pomoč, v Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti. VŠSD, Ljubljana.
- Klajnšček, Ciril (1987): Od iskanja opore v sistemu k opiranju na lastne moči. Socialno delo št. 3/87
- Klajnšček, Ciril (1987): Sociologično delovanje kot neformalna dejavnost, Neformalne dejavnosti v slovenski družbi. FDV, Ljubljana.
- Klajnšček, Ciril (1988): Kriza in racionalnost timskega dela. UZRI, Ljubljana.
- Klajnšček, Ciril (1988): O čvrstini, kreposti in vrednosti družbe dela. Teorija in praksa št.3-4/88.
- Klajnšček, Ciril (1988): Od odraslega otroka k otroku v odraslem - onkraj adultizma. Sekcija DPS za skupinsko dinamiko in osebnostni razvoj, Ljubljana.
- Klajnšček, Ciril (1989): Modernizacijski pristop k družbenemu razvoju. Revija za planiranje št. 3/89.
- Klajnšček, Ciril (1989): Moderni socialni politiki naproti. Revija za planiranje št.8/89.
- Klajnšček, Ciril (1990): Aavtopoiesis kot koncept projekt in reflektirano izkustvo. Ministrstvo za zdravstvo, Ljubljana.
- Klajnšček, Ciril (1992): Zdravje, brezposelnost in politika zaposlovanja. Teorija in praksa, št 3/92.
- Klajnšček, Ciril (1995): Identifikacija ovir v promociji zdravja skozi samorefleksijo lastnega delovanja. Zbornik 1. slovenske konference o promociji zdravja, Ljubljana.
- Klajnšček, Ciril (1996): From selfreflexivity to reconstructing the health promotion. South Bank University, London .

- Klajnsček, Ciril (2002): How to adress people for health enhancing physical activities, zbornik Krepimo zdravje z gibanjem in zdravo prehrano. Radenci 2002
- Kersnik Bergant, Maja (1999): Socialna izključenost. Ekonomsko ogledalo. UMAR, Ljubljana
- Lacan J. (1980): Štirje temeljni koncepti psihoanalize. CZ, Ljubljana
- Musek J. (1995): Spremembe miselnosti in vrednostne usmerjenosti Slovencev v prehodnem obdobju. Teorija in praksa, Ljubljana
- Novak, Mojca (1997): Human Dignity and Social Exclusion, Country report on Slovenia. Council of Europe, Strassbourg.
- Predlog nacionalnega programa socialnega varstva do leta 2005: Poročevalec št.11/1998.
- Program boja proti revščini in socialni izključenosti (2000): Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ljubljana.
- Pečjak V. (1995): Družbeno-politične in moralne vrednote na prehodu. Teorija in praksa, Ljubljana
- Pusić, Evgen (1985): Društvena regulacija. Globus, Zagreb
- Pusić, Evgen (1997): Towards a General Theory of the State. Croatian Critical Review, Vol.2.
- Serup, M. (1996): Identity, Culture and the Postmodern World. Edinburg, University press.
- Rus, Veljko (2001): Podjetizacija in socializacija države. FDV, Ljubljana.
- Teubner, G. (1993): Law and Auto-poetic System. Oxford, Blackwell
- Trbanc, Martina (1996): Socialna izključenost: koncept, obseg in značilnosti. V: Kakovost življenja v Sloveniji. FDV, Ljubljana
- Wilke H. (1993): Sistemska teorija razvitih družb. Dinamika in tveganost moderne družbene samoorganizacije, FDV Ljubljana
- Žižek, (1983): Gospostvo, Vzgoja, Analiza – Zbornik. DDU Univerzum, Ljubljana
- Žižek S.(1984): Birokratija i uživanje. Radionica SIC, Beograd
- Žižek.S. (2000): Krhki absolut. Analekta, Ljubljana

Avtorjev naslov:

Ciril Klajnscek, doktorand
Rimska 10, 1000 Ljubljana
email: ciril.k@siol.net

*Rokopis prejet maja 2004 in sprejet za objavo avgusta 2004.
Članek je po mnenju uredništva uvrščen v kategorijo izvorni
znanstveni članek s kvalitativno argumentacijo.*